

OBSERVATION OG BESKRIVELSE AF MUSIKTERAPEUTISK PRAKSIS

(Observation and Description of Music Therapeutic Practice),

15 ECTS

SEMESTER: 2. semester

STUDIEORDNING FOR BACHELORUDDANNELSEN I MUSIKTERAPI, 2024

<https://studieordninger.aau.dk/2025/50/5860>

§18: UDDANNELSESOVERSIGT

"Observation og beskrivelse af musikterapeutisk praksis"

<https://moduler.aau.dk/course/2025-2026/BAMTP20245?lang=da-DK>

UNDERVISER

Ulla Holck (kursusansvarlig), Bolette D. Beck, Hanne Mette Ochsner Ridder og Maria G. Schmidt (vejledere), Julie Ørnholt Bøtker (praktikkordinator)

VEJLEDENDE OMFANG

26 lektioner i alt, fordelt med 2 eller 4 lektioner pr undervisningsgang.

MODULETS INDHOLD OG OPBYGNING

På modulet gives der i undervisningen en introduktion til observationspraktikken samt til observation af musikterapeutisk praksis. Kurset omfatter (1) praktikforberedelse, (2) teoretisk kursusundervisning i observation, samt (3) 14dages intenst observationskursus med en vekslen mellem undervisning og selvstændige studenteropgaver.

1: Praktikforberedelse

Før praktikken afholder praktikkordinator en kursusgang á 2 lektioner med fokus på krav til og rammer for 2. semesters observationspraktik. Her gennemgås

- hensigten med observationspraktikken
- praktikkens rammer, aftaler og ansvar
- praktikant- og observatørroller, herunder gensvarsmodeller
- etiske principper i forbindelse med indsamling og behandling af data til projektet (audio eller video), herunder indhentelse af samtykkeerklæringer jf. det gældende GDPR-reglement

Den studerende skal orientere sig på Musikterapiuddannelsens GDPR-side forud for praktikforberedelsen:

<https://www.kommunikation.aau.dk/uddannelser/musikterapi/gdpr#databehandling-og-samtykke>

Det er en forudsætning for at komme i praktik, at den studerende har tilegnet sig stoffet fra denne kursusgang. Ved fravær skal den studerende sørge for at få undervisningen optaget, og efterfølgende aflevere et skriftligt notat på 2-3 sider til praktikkordinator, der godkender notatets indhold. Dette skal ske inden praktikken, da praktikkordinator ellers annullerer praktikaftalen.

2: Teoretisk kursusundervisning i observation

I løbet af tre kursusgange á i alt 10 lektioner gennemgås relevante emner for observation af musikterapeutisk praksis, bearbejdning af praktikerfaring samt formelle krav til projektrapporten. Følgende emner berøres:

- Introduktion til observation som metode (4 lektioner, før praktikken).
Etnografisk inspireret observation, observationstyper (beskrivende, fokuseret og selektiv observation), observatørroller, samt videnskabsteoretiske problemstillinger i forbindelse med henholdsvis en induktiv versus deduktiv position i forhold til data/analyse.
- Observation af praksis og konkrete observationsteknikker (2 lektioner, før praktikken).
Fokus for observation, beskrivende observation, kvantitative observationsdata, feltnotater og notatteknik, case-typer, videnskabsteoretiske problemstillinger i forbindelse med at kunne adskille normative, vurderende refleksioner fra faglige og kontrollerede subjektive tilkendegivelser.
- Valg af fokus, data, transskription og analyse (4 lektioner efter praktikken).
Bearbejdning af praktikerfaringer, optagelser, notater etc., valg af fokus for projektet og dermed for transskription, analyse og tolkning.

3: 14dages intenst observationskursus

I ugerne op til observationspraktikken gennemgår de studerende et intenst 14dages observationskursus, hvor der veksles mellem undervisning og oplæg fra underviser og observationsopgaver, de studerende selv skal løse i mindre grupper typisk á 2 eller 3 studerende. Der er læringsaktiviteter dagligt, og der vil ikke blive lagt

anden undervisning samtidigt.

I løbet af observationskurset vil den studerende få undervisning i og stifte bekendtskab med:

- Grafisk notation og fænomenologisk musikanalyse (6 lektioner)
Som supplement til den beskrivende observation og transskription introduceres de studerende til måder at notere og fastholde improviseret musisk materiale vha. grafisk notation, som supplement til eller i stedet for almindelig notetransskription. Desuden bliver de studerende introduceret til fænomenologisk musikanalyse, hvor der skelnes mellem det lydmæssige, det syntaktiske, det semantiske og det ontologiske niveau i musik. Målet er, at den studerende på enkel vis kan anvende grafisk notation til at fastholde og præsentere dele af det musikalske materiale fra praktikken i projektrapporten.
- Observations, notat- og transskriptionserfaringer (8 lektioners undervisning, resten er selvstudie/opgaver i mindre grupper á 2-3 studerende)
Herunder fænomenologisk analyse af audiooptagelser fra musikterapi, notatteknik og transskriptionsteknikker ift. audio- og videooptagelser af forskellige musikterapi kontekster, erfaring med videooptagelse, klipning, analyse, afprøvning af ELAN, samt diskussion af etiske og videnskabsteoretiske problemstillinger ifm. håndtering af observationsdata.

UNDERVISNINGENS FORM

Undervisningen er en blanding af forelæsning, diskussion, refleksion og selvstændige studenteropgaver. Relevante problematikker angående observation, etik og videnskabsteori inddrages i debatten, med henblik på at gøre dem konkrete og anvendelige.

Hvis den studerende skriver 2. semesters projekt på baggrund af fortrolig og/eller følsom data, fx fra observationspraktikken, skal krav til etik og GDPR efterleves, der skal foreligge en underskrevet samtykkeerklæring og opbevaring og analyse af data skal foregå på forsvarlig vis jf. uddannelsen GDPR-hjemmeside. Projektvejledningen vil foregå som klyngevejledning, hvor de studerende lærer af hinandens praktikerfaringer, og bliver inspireret af forskellige måder at håndtere transskription og analyse på, samt måder praksisnær teori kan inddrages relevant i forhold en tolkningsramme, eller som grundlag for diskussion i projektets slutkapitel.

PRØVENS FORM OG INDHOLD

Prøven tager udgangspunkt i en af én eller flere studerende udarbejdet projektrapport.

Projektrapporten må højst være på 15 sider pr. studerende, højst 20 sider ved individuelt udarbejdede rapporter.

Normeret prøvetid ved gruppeeksamen er 20 min. pr. studerende plus 10 min. pr. gruppe. Ved individuel eksamen er prøvetiden i alt 30 minutter.

Hvis projektrapporten tager afsæt i observationspraktikken, skal studiesekretæren informeres og sende rapporten til praktikmusikterapeuten straks efter aflevering. Praktikmusikterapeuten afgør, hvem på praktikstedet, der evt. ellers kan læse rapporten. Såfremt praktikmusikterapeuten har bemærkninger til rapporten, sendes de inden 7 dage til praktikkoordinator, hvorefter de vil blive videreformidlet til eksaminator. (Se også *Retningslinjer for praktikforløbet på 2. semester* på uddannelsens hjemmeside.)

Til eksaminationen har den studerende forberedt et oplæg på 5 minutter, der uddyber eller perspektiverer relevante aspekter fra projektrapporten. Den studerendes oplæg danner baggrund for en diskussion mellem den studerende, eksaminator og censor.

Eventuelle bemærkninger fra praktikmusikterapeuten vedr. projektrapporten vil blive inddraget i den mundtlige eksamen. Det er censor og eksaminator/projektvejleder der har det endelige ansvar for, om

den studerende består prøven.

For at få et overblik over prøvebestemmelserne bør den studerende inden start af projektskrivning gennemlæse Bachelorstudieordningen §12 (eksamensregler) og 13 (regler for skriftlige opgaver), samt universitetets eksamensregler: <https://www.studieservice.aau.dk/regler-vejledninger/#515770>

KRAV TIL DEN STUDERENDE

Omfang og forventning

Modulet er på i alt 15 ECTS, hvilket svarer til omkring 405 arbejdstimer fordelt på 26 undervisningslektioner, 8 arbejdstimer i forhold til projektvejledning, 173 timers pensumlæsning og forberedelse til / opgaver ifm. undervisningen, 200 timers arbejde med projektarbejde, herunder dataindsamling i praktikken.

- Den studerende forventes at forberede sig til hver undervisningsgang ved at læse den opgivne pensumlitteratur - samt relevant supplerende litteratur.
- Den studerende forventes at deltage aktivt i såvel undervisningen som i det intense observationskursus forud for praktikken, dvs. forberede mundtlige oplæg, løse div. opgaver i tiden afsat til selvstudie, og deltage i efterfølgende opsamlinger og diskussioner med medstuderende eller underviser.
- Ved fravær fra praktikforberedelsen skal den studerende sørge for at få undervisningen optaget, og efterfølgende aflevere et skriftligt notat på 2-3 sider til praktikkoordinator, der godkender notatet inden praktikstart.
- Den studerende/holdet skal løbende give underviseren feedback med henblik på at optimere udbyttet af undervisningen.
- Den studerende skal være til stede på praktikinstitutionen 20-30 timer om ugen i 2 uger. Den studerende skal i praktikken være til stede på en respektfuld og åben måde i forhold til den musikterapeutiske/praktikstedets praksis og i henhold til etiske retningslinjer for Dansk Musikterapeutforening (DMTF)
- Den studerende forventes – i samarbejde med praktikmusikterapeuten – at indhente samtykkeerklæringer fra borgerne/brugere/klienterne/patienterne eller deres værgere i forbindelse med brug af noter eller optagelser som data til brug for projektskrivning og vejledning. En godkendt samtykkeerklæringsskabelon findes på uddannelsens GDPR-side: <https://www.kommunikation.aau.dk/uddannelser/musikterapi/gdpr#databasehandling-og-samtykke>
- Hvis den studerende har fået samtykke til at optage audio- og/eller videofiler, skal det ske på AAUs optageudstyr med SD-kort. Såvel noter som evt. optagelser skal opbevares på en krypteret ekstern harddisk/USB stik/eller på fileshare, jf. uddannelsens GDPR-side.
- Det er den studerendes ansvar at forholde sig til det konkrete indhold af det indhentede samtykke samt sløre alle personhenførbare oplysninger i projektet inklusive bilag. Hvis den studerende er i tvivl, skal vejleder inddrages ift. hvilke oplysninger, der er nødvendige i projektet, samt hvordan de sløres.
- Den studerende forventes at tage udførlige noter undervejs i praktikforløbet og at udarbejde en projektrapport efter projektvejlederens retningslinjer
- Den studerende er ansvarlig for at bruge Projekthåndbogen/projektvejlederen hensigtsmæssigt i projektarbejdets forskellige faser - se projekthåndbogen under semestrets modulbeskrivelser.
- Ved modulets afslutning skal den studerende lave en skriftlig evaluering ved hjælp af de evalueringsmetoder og -redskaber, studienævnet ønsker anvendt (f.eks. Semesterevaluering med SurveyXact)
- Ønsker den studerende at afholde praktikperioden i udlandet, skal den studerende kontakte praktikkoordinator mhp. at få godkendt praktikstedet og få fremsendt de relevante papirer. Den øvrige planlægning omkring en udenlandspraktik er den studerende selv ansvarlig for.

LITTERATUR (se praktik-litteratur nedenfor)

Bergstrøm-Nielsen, C. (2010). [Graphic notation – the simple sketch and beyond](#). *Nordic Journal of Music Therapy* 19(2), 162-177.

Bergstrøm-Nielsen, C. (2009). Graphic notation in music therapy: A discussion of what to notate in graphic notation, and how. *Approaches: Music Therapy & Special Music Education*, 1(2).
<https://vbn.aau.dk/da/publications/graphic-notation-in-music-therapy-a-discussion-of-what-to->

Bonde, L.O. (2009). *Musik og menneske*. Samfundslitteratur. Læs kapitel 6.8 Christensens teori om musik som virtuelt tids-rum & 10.7 Christensen – intensiv lytning s. 213-14

Bonde, L.O. (2014). Musikterapi – definitioner, kap. 1.3 i L. O. Bonde (Ed.), *Musikterapi. Teori, uddannelse, praksis, forskning. En håndbog om musikterapi i Danmark*. Klim.

Bruscia, K. (2014). *Defining music therapy* (3. Udg.). Barcelona Publishers. Findes som e-bog på AUB.

Cohen, S., Gilboa, A., Bergstrøm-Nielsen, C., Leder, R., & Milstein, Y. (2011). A multiple-perspective approach to graphic notation. *Nordic Journal of Music Therapy* 21(2), 1-23. Link til AUB online access: <https://www.tandfonline-com.zorac.aub.aau.dk/doi/pdf/10.1080/08098131.2011.629733>

DMTFs etiske principper, tilgængelig på <https://www.danskmusikterapi.dk/index.php/medlemskab/etiske-retningslinjer/#:~:text=Medlemmer%20af%20Dansk%20Musikterapeutforening%20forpligter,nuanceret%20redskab%20i%20dette%20arbejde>.

Ferrara, L. (1984). Phenomenology as a tool for musical analysis. *The Musical Quarterly* 70, 355-375.

Holck, U. (2002). *'Kommunikalsk' samspil i musikterapi*. Phd-afhandling, Institut for Kommunikation og Psykologi, Aalborg Universitet. Appendix: Transkription B analyse af trampolinsekvens, s.XXXII-LX.

Holck, U. (2007). An ethnographic descriptive approach to video microanalysis. IT. Wosch & T. Wigram (Red.), *Micro analysis* (chapter 2). Jessica Kingsley. Findes som e-bog på AUB.

Jacobsen, S.J. (2012). *Music therapy assessment and development of parental competences in families where children have experienced emotional neglects*. Phd-afhandling, Institut for Kommunikation og Psykologi, Aalborg Universitet, afsnit 4.2.4. s. 141-152.

Metze, E. & Nystrup, J. (1984). *Samtaletræning - en håndbog i præcis kommunikation*. Munksgaard. Læs kapitel 2 om gensvarsmodeller, men resten af bogen kan også læses med fordel i forhold til verbale klientgrupper.

Robson, C. (2024). *Real World Research* (5th ed.). John Wiley. Læs kapitel 10 om etik, og kapitel 14 om observationsmetoder.

Stake, R. E. (1995). *The art of case study research*. Sage Publishers. Læs kap. 1.

SUPPLERENDE LITTERATUR

Bergstrøm-Nielsen, C. (1999). The music of Edward, session one, as graphic notation. *Nordisk tidskrift for musikkterapi*, 8(1), 96-99. <http://dx.doi.org.zorac.aub.aau.dk/10.1080/08098139909477957>

Davidson, J. & Kjær, M. (Eds.) (2018). *Videoanalyse af social interaktion*. Samfundslitteratur.

Fredens, K. (2012). *Mennesket i hjernen. En grundbog i neuropædagogik* (2. udg.). Hans Reitzels forlag.

Rienecker, L., & Jørgensen, P. S. (Red.) (2022). Empiri i opgaven, kap. 10. *Den gode opgave. Håndbog i opgave-, projekt- og specialeskrivning* (6th ed). Samfundslitteratur

Schwartz, E. K. (2019). *Basic verbal skills for music therapists*. Barcelona Publishers.

PRAKTIK-relevant LITTERATUR

I forbindelse med observationspraktikken finder den studerende selv frem til litteratur af relevans for den specifikke målgruppe eller anvender litteratur udpeget af praktikmusikterapeuten. Brug AUB, men tjek også følgende litteratur og link:

- 1) *Tidsskriftet Dansk Musikterapi*, <https://tidsskrift.dk/tdm>
- 2) Relevante musikterapispecialer fra https://kdbk-aub.primo.exlibrisgroup.com/discovery/search?query=lds18,exact,Musikterapi,%20Kandidat,AND&pfilter=rtype,exact,masterthesis,AND&tab=ProjekterSpecialer&search_scope=Projekter&sortby=date_d&vid=45KBDK_AUB:DDPB&facet=rtype,include,masterthesis&lang=da&mode=advanced&offset=0
- 3) Onlinetidsskriftet *Musikterapi i Psykiatrien* <http://journals.aau.dk/index.php/MIPO>
- 4) Center for Dokumentation og Forskning i Musikterapi (CEDOMUS), oversigtsartikler om forskning i musikterapi inden for forskellige klientgrupper <http://www.cedomus.aau.dk/>

Bonde, L.O. (Ed.) (2014). *Musikterapi. Teori, uddannelse, forskning og praksis*. Klim. Læs relevante afsnit ift. praktikken, bl.a. i kapitel 4.

Bruscia, K. (1987). *Improvisational models of music therapy* (chapter 37: Sixty-four clinical techniques). Barcelona Publishers.

Darnley-Smith, R. & Patey, H.M. (2007). *Musikterapi*. Oversat og bearbejdet af H. M. Ridder & L. O. Bonde. Dansk Psykologisk Forlag.

Lindvang, C., & Beck, B. D. (red.) (2017). *Musik, krop og følelser. Neuroaffektive processer i musikterapi*. Frydenlund Academic. Læs udvalgte kapitler af relevans i forhold til praktik-materiale.

Wigram, T. (2004). *Improvisation*. Jessica Kingsley Publishers.

Wosch, T., & Wigram, T. (Red.) (2007). *Micro analysis*. Jessica Kingsley Publishers. (Online-udg på AUB). Læs udvalgte kapitler af relevans i forhold til praktik-materiale.

Godkendt i Studienævnet for Kunst, Sundhed og Teknologi, december 2025